

Hukuk Devleti Açısından İnternette İnsan Hakkı ve Kişilik Haklarına Saldırı Sorunu

Hakemli Makale

Muhammed Sabır FIRAT

Avukat, Ankara Barosu, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi.

Lawyer, Ankara Bar Association, Kırıkkale University Institute of Social Sciences Department of Public Law Master's Degree Student.

İÇİNDEKİLER

I. Devlet	102
II. İnsan Hakları	104
A. Genel Olarak	104
1) Birinci kuşak haklar:	105
2) İkinci Kuşak Haklar:	105
3) Üçüncü Kuşak Haklar:	105
B. İnternet Ortamında İnsan Hakları	106
III. Kişilik Hakları	107
A. Kişilik Haklarının Korunması	108
B. İnternet Üzerinden Kişilik Haklarına Saldırı	109
C. Kişilik Hakkı İhlalleri Korunma Yolları	111
Sonuç	113

ÖZET

Günümüz dünyasında internet, insanların hayatına ve yaşam biçimlerine yön veren bir duruma gelmiştir. İnternet şahıslar kadar devletler içinde bir gereksinim olmuştur. İnternetin kontrolsüz gelişimi ile birlikte insan hakları ve kişilik haklarının korunması sorun haline gelmiştir. Bu çalışmada ilk olarak Devlet ve Hukuk Devleti kavramları incelenmiştir. Sonrasında İnsan Hakları ve İnternet Ortamında İnsan Hakları hakkında malumat verilmiştir. Ayrıca Kişilik Hakları, Kişilik Haklarının Korunması, günümüz dünyasında uluslararası bir sorun haline gelmiş olan; İnternet Üzerinden Kişilik Haklarına Saldırı Sorunu ve Kişilik Hakkı İhlalleri Korunma Yolları işlenmiştir. Bu çalışmanın bir amacı da, internetin hukuk alanında yarattığı sorunların ve sonuçların değerlendirilebilmesinde az da olsa bir katkıda bulunabilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Devlet ve Hukuk Devleti, Kişilik Hakkı, İnsan Hakları, İnternette İnsan Hakları, İnternette Kişilik Haklarına Saldırı.

ABSTRACT

In today's world internet has become a status that shapes people's life and their lifestyles. Internet has become a necessity for states as much as people have. Along with the uncontrolled development of internet, the protection of human rights and personal rights has become an issue. In this study, first of all the concepts of State and State of Law are examined. After then the information about Human rights and Human Rights in the Environment of Internet is given. In addition, Personal Rights, The Protection of Personal Rights, The Problem of Attack on Personal Rights over the Internet, which has, become an international issue in today's world, and The Ways of Protection of Personal Rights violations are processed. One of the aims of this study is that at the least making contribution to the evaluation of problems and outcomes which internet creates in the field of law.

Key Words: State and State of Laws, Personal Right, Human Rights, Human Rights on the Internet, Attack on Personal Rights on the Internet.

I. Devlet

"Devlet, en üstün hayır, en yüksek kemal ve en yüksek saadete kendisi ile ulaşılan, kendi kendine yeten bir birliktir." Farabi

Devlet, üzerine pek çok farklı görüş belirtilmiş olsa da en genelde Jellinek'in "*Üç Unsur Teorisi*" diye bilinen teoriye göre yapılmış olan tanımdır. Bu teoriye göre devlet, belirli bir toprak parçası üzerinde egemen olan belirli bir insan topluluğunun oluşturduğu bir varlıktır¹. İlkel toplumlardan, günümüz toplumlarına kadar gelişen insan nüfusu, aralarında işbölümü, işbirliği ve dayanışma yolu ile devlet denilen örgütlenmeyi gerçekleştirmiştir. Önceleri, aile, sülale, kabile, köy, kasaba, şehir toplumlarının örgütlenerek giderdiği ortak ihtiyaçlar, günümüzde büyümüş toplumların, şehirlerden oluşan karmaşık yapılarını yönetmek için oluşturulmuş "Devlet" denilen büyük örgütler tarafından karşılanmaktadır.

Bugünkü anlamı ve unsurlarıyla devletin, ancak on beşinci ve on altıncı yüzyıllar içinde ortaya çıktığı görülmektedir. Gerçekten devlet denince belli sınırlar içinde yerleşmiş bir insan topluluğu, istikrarlı bir siyasal örgüt ve kurumsallaşmış bir iktidar anlıyorsak, bu nitelikleri kapsayan kuruluşları görebilmek için çok eski tarihlere gidilememektedir. Devlet kelimesinin batı dillerindeki karşılığının (*status, stato, etat, state*) kullanılmaya başlaması da on altıncı yüzyıla rastlar. Ondan önce '*polis, civitas, respublica, regnum*' gibi terimler kullanılmıştır².

Devlet kelimesi Türkçeye Arapça "*Devl*" (el değiştirme, elden ele geçme) kelimesinden geçmiştir³. Başlangıçta bir hükümdar veya hükümdar ailesine ait hâkimiyet ve saltanat manasını ifade ettikten sonra, ülkeyi içine alan ve soyut manada hâkimiyet, saltanat manasını almıştır.

---

1 GÖZLER Kemal, *Devletin Genel Teorisi*, Ekin Yay, 2007, s.4.

2 KAPANİ Münci, *Politika Bilimine Giriş*, 5. Baskı, Bilgi Yay, 1989 s.20-21.

3 TEZİÇ Erdoğan, *Anayasa Hukuku*, 13.Bası s.114.

Günümüzde dünya üzerinde 206 devlet bulunmaktadır. Bunlardan 193'ü uluslararası alanda tanınan devletlerdir. Geçmişten bugüne kadar devletler değişik biçimlerde oluşmuştur. Devletler de birer beşerî kuruluş olarak, kendilerini oluşturan insanlar misali, doğarlar, büyürler ve bir gün ölürler.

Hukuk Devleti

Hukuk Devleti kavramı, Anglosakson terminolojisinde "hukukun üstünlüğüne dayalı devlet" veya "hukukun hükümlerine dayalı devlet" olarak adlandırılırken, Kıta Avrupa'sında Almanya'dan yayılıp benimsenen "hukuk devleti" kavramı ile adlandırılmaktadır.⁴

Hukuk devleti kavramının eskiye dayan bir geçmişi yoktur. 19. Yüzyıl başlarında Alman hukuk çevresinde ortaya çıkmıştır.⁵ Dünyada hukuk devleti terimi ilk defa 1946 yılında Baviera Anayasası'nda yer almıştır. Siyaset bilimine ilişkin yazılarda, Hukuk Devleti kavramına ilk kez 18. yüzyılın sonunda rastlanır. Ancak, Hukuk Devleti terimi yeni olsa bile bu yönde eski çağ döneminde de bazı talep ve düşünceler ileri sürülmüş ve kısmen de gerçekleşebilmiştir.

"Hukuk devleti genel anlamda yönetenlerin ya da siyasal iktidar sahiplerinin keyfi eylem ve işlemlerine karşı yönetilenlere hukuksal güvenceler sağlayan bir devlet tipi", "temel hak ve hürriyetlerin teminat altına alındığı ve kişilere hukuksal teminat sağlayan devlet", "hukuk çerçevesinde yönetim kısaca hukuka dayanarak ve hukuk sayesinde var olan devlet/yönetim", "vatandaşların hukuki güvenlik içinde buldukları, devletin eylem ve işlemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi anlatır" gibi birçok şekilde tanımlanmıştır.⁶

Hukuk devleti, hukuk dilinde, polis devletinin karşıtı olarak tanımlanmaktadır. Hukuk Devleti, egemenliğin kişilerden uluslara geçmesi ve çeşitli kurumlar eliyle kullanılması yanında, hukuk kurallarının onu koyanlar da dâhil olmak üzer her kişi ve kuruluşu bağlamasını ifade etmektedir.⁷

Anayasa Mahkemesi 1982 Anayasası döneminde verdiği birçok kararda hukuk devletini tanımlamak için şu formülü kullanmaktadır:

"Hukuk devleti, her eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlarından kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinden uzaklaştığında geçersiz kalacağını bilen devlettir."⁸

4 ALTINTAŞ Hakan, "Hukuk Devleti İlkesinin İşlerliği Açısından Türk Kamu Yönetimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme", Bölgesel Sorunlar ve Türkiye, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 2008, s.208.

5 HATEMİ Hüseyin, Hukuk Devleti Öğretisi, İstanbul, 1989, s.7.

6 ALTINTAŞ, age.

7 ÇAĞLAYAN Ramazan, "Anayasa Mahkemesi Kararlarında Hukuk Devleti İlkesi", Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: II Sayı: 1 Yıl: 1998, s.42.

8 E: 85/31, K: 86/11, 27.3.1986 TK., için bkz. AMKD., sy.22, s.120.

Hukuk devleti, hukuka bağlı olan devlet demek olduğuna ve devlet de, yasama, yürütme ve yargı organlarından oluştuğuna göre, hukuk devletinin üç temel gereği vardır:⁹ “Yasama organı hukuka bağlı olmalıdır.”, “Yürütme organı hukuka bağlı olmalıdır.”, “Yargı organı hukuka bağlı olmalıdır.”.

Hukuk devletinin dayandığı ilkeler vardır. Bunlar:¹⁰

- a) “Hukuk devletinin her eylem ve işlemi hukuka uygun olacaktır.
- b) İnsan haklarına saygı gösterecek, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendirecektir.
- c) Her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdürecektir.
- d) Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınacak, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayacaktır.
- e) Yargı denetimine açık olacaktır.
- f) Yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinden uzaklaştığında, geçersiz kalacağını bilen Devlet’tir.”

Hukuk devleti ilkesi, özünde yönetimin hukukla bağlılığı, yöneticilerin şahsi ve keyfi iradesinin değil, hukukun hâkim olması anlamına gelmektedir. Hukuk devletinden söz edebilmek için genel, soyut, önceden bilinebilir, anlaşılabilir ve istikrarlı kurallardan oluşan bir hukuk düzeni mevcut olmalı ve hukuk kuralları, yönetilenler kadar siyasi iktidarı kullanan devlet organlarını ve yöneticilerini de bağlamalıdır.¹¹

II. İnsan Hakları

A. Genel Olarak

İnsan hakları, herkesin insan olmaktan kaynaklı olarak sahip olduğu evrensel haklardır. Kaynağını doğal hukuktan alan, kökleri eski Yunan’da Stoacı felsefeye kadar dayanan ve oradan da Ciceron zamanında Roma hukuk felsefesine aktarılan insan hakları, bir devletin yurttaşı olmayı, bir ırkın veya dinin mensubu olmayı aramaksızın, tüm insanların sahip oldukları evrensel nitelikteki haklardandır. Temel ve aynı zamanda devir edilemez nitelikte olan, sivil ve siyasal haklar gibi, sadece yurttaşlara ve belli statülere sahip olan kişilere değil, tüm insanlara ait bulunan insan haklarının tanınması, bu hakların korunması, bu haklara saygılı olunması hukuk devlet olmanın bir diğer koşuludur.

İnsan haklarını çeşitli biçimlerde tanımlamak mümkün olmakla birlikte, en belirgin özelliğini dikkate alan asgarî bir tanım vermek gerekirse, insan haklarının, hiçbir ayırım gözetmeksizin bütün insanların, sırf insan olmalarından dolayı sahip oldukları haklar olduğu söylenebilir.¹²

Bir hukuk düzenince hukuksal güvenceye bağlanmamış ve hatta bu düzenin normlarıncaya yasaklanmış birtakım tutum ve davranışlar bile insan haklarının kapsamı içinde olabilir.¹³

9 GÖZLER Kemal, Anayasa Hukukuna Giriş, Ekin Yayınları, 2010, s. 209.

10 AKAD Mehmet - VURAL DİNÇKOL Bihterin, Genel Kamu Hukuku, Der Yayınları, 2013, s. 322-323.

11 AKAD - VURAL DİNÇKOL, age. S. 324-325.

12 UYGUN Oktay (2000). “İnsan Hakları Kuramı”, İnsan Hakları, Ed: Korkut Tankuter, Yapı Kredi Yayınları, s. 13

13 UYGUN, age., s.14-15.

İnsan Haklarının anayasalarda yer alması 18. ve 19. yüzyıllara rastlar. İnsan haklarını güvence altına alacak temel bir siyasi ve hukuki bir metinle karşılaşmak için 1776'da Amerika'da ilan edilen Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'ni ve 1789 Fransız İhtilalini beklemek gerekmiştir.¹⁴

1776'da ilan edilen Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi İngiltere'den kopmayı hedefleyen bir bildirme olmanın yanında her insanın eşit yaratıldığından ve insanların yaşam, özgürlük ve mutluluğu arama haklarının varlığından bahseden bir belge olması nedeniyle önemlidir. Bildiride, yönetimlerin insanlar tarafından kurulduğu ve amacının da insanların sahip oldukları devredilmez haklarının korunması olduğu da belirtilmektedir.¹⁵ Bunu takip eden 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi bir yandan insan haklarını ilan edip, bunları devlet düzeninin temel hedefleri olarak nitelerken, diğer yandan halk egemenliği ilkesini açıklamış, ayrıca özgürlüklerin yalnızca yasalarla sınırlanabileceğini ve bu yasaların bizzat vatandaşlar ya da onların seçtiği temsilciler tarafından yapılması gerektiğini vurgulamıştır.¹⁶

İnsan hakları, tarihsel gelişim süreci açısından incelendiğinde gerek ulusal, gerekse uluslararası literatürde pek çok ayrıma tabi tutulmuştur. Bu ayrımların başlıcaları şunlardır:¹⁷

1) Birinci Kuşak haklar: Klasik haklar olarak da adlandırılan birinci kuşak hakların özelliği, bireyi korumaya yönelik (negatif statü hakları) haklar olmasıdır. Devleti sınırlandıran bu haklar, kişiye devletin, toplumun ve üçüncü kişilerin dokunamayacağı özel, bağımsız bir eylem alanı sağlar.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 3-21. maddeleri arasında başlıca şöyle sıralanmıştır: Yaşama ve özgürlük hakkı, Kölelik yasağı, İşkence yasağı, Kişi olarak tanınma hakkı, Hukuk önünde eşitlik, Etkili bir hukuk yoluna başvurma hakkı, Keyfi tutma yasağı, Adil yargılanma hakkı, Mahremiyet hakkı, Seyahat özgürlüğü, Sığınma hakkı, Vatandaşlık hakkı, Evlenme ve ailenin korunması hakkı, Mülkiyet hakkı, Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü, İfade özgürlüğü, Toplanma ve örgütlenme hakkı, Katılma hakkı.

2) İkinci Kuşak Haklar: Ekonomik, Sosyal ve Kültürel haklar olarak da nitelendirilen ikinci kuşak hakların doğuşunun temelinde, sanayi devrimi; bu ekonomik ve sosyal dönüşümün yarattığı ve derinleştirdiği sosyal sınıflar arasındaki sosyal eşitsizlikler ve işçi sınıfının bu eşitsizliklere gösterdiği tepki ve eylemler vardır.

İkinci kuşak haklar, başlıca şöyle sıralanabilir: Sosyal güvenlik hakkı, Çalışma, adil gelir ve sendika kurma hakkı, Dinlenme hakkı, Eğitim hakkı, Kültürel yaşama katılma hakkı, Sağlık, beslenme ve konut hakkı, Grev ve toplu sözleşme hakkı.

3) Üçüncü Kuşak Haklar: Dayanışma hakları da denilen üçüncü kuşak haklar, belli bir topluluk halinde yaşam anlayışını yansıtır. Hem bireylere, hem de toplumun tümüne

14 ENGİN Zeynep, "İnsan Haklarının Evrimi ve Sınıflandırılması", http://www.sodev.org.tr/Okullar/SDO/ders_notlari/insan_Haklarinin_Evrimi.htm (E.T.: 20.05.2015).

15 ÜSKÜL Zeynep Özlem; Bireyciliğe Tarihsel Bakış, Bûke Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 65.

16 SANCAR Mithat; "Demokrasi- İnsan Hakları- Hukuk Devleti: Zorlu Bir Birlikteliği Çözümleme Denemesi", Toplum ve Bilim, No: 87, 2000/2001, s. 7.

17 İnsan Hakları El Kitabı, Hatay Valiliği, Hatay İl İnsan Hakları Kurulu, Mustafa Kemal Üniversitesi, s.6-7.

aittir. Bu hakların gerçekleşmesi için sadece devletin müdahalesi yeterli değildir, birey ve grupların da yani toplumda yaşayan herkesin de etkin biçimde katılımı ve çabası gereklidir.

Üçüncü kuşak haklar başlıca şöyle sıralanabilir: Barış hakkı, Çevre hakkı, Halkların kendi kaderini tayin (self-determinasyon) hakkı, Gelişme hakkı, Herkesin insanlığın ortak mal varlığından yararlanma hakkı

İnsan Hakları 20 ve 21. Yüzyılda evrensel bir hale bürünmüş milli sınırlar dışına taşmıştır. Konuya ilişkin uluslararası belgelerde evrensel olarak nitelendirilmektedir. Bunun anlamı, insan haklarının coğrafi, siyasi, ideolojik, sosyal, ekonomik, kültürel veya diğer farklılıklar nazara alınmaksızın, bütün insanlara uygulanmasıdır.¹⁸

İnsan haklarının uluslararası düzeyde korunması ve uygulanması, devletlerin tek yanlı olarak ihlal edemeyecekleri milletlerarası kaidelerin saptanmasına bağlıdır.

İnsan hakları standardının sağlanmasında en önemli belge, BM İnsan Hakları Bildirisi esas alınarak düzenlenen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme) ve ek protokolleridir. "İnsan Hakları Evrensel Bildirisi" insanların en tabii haklarını korumaya yöneliktir. Bu bildiri, bütün bireylere eşit ve başkasına devredilmez haklar tanınmasını gerçekleştirmek için kabul ve ilân edilmiştir.

B. İnternet Ortamında İnsan Hakları

İnternet, gerek bilgiyi her an ulaşılabılır kılmaması ve gerekse anlık bilgi paylaşımlarını kitleler ile buluşturma imkânını sağlamış olması nedeniyle, 21. yüzyılın sosyal, siyasi, iktisadi ve kültürel gelişmelerinin önemli yönlendiricilerinden olmaya devam etmekte ve bu etkin gücü elinde bulundurup kullananların vasıtası olma rolünü üstlenmiş gözükmektedir. Bu etkin fonksiyonu ve gün geçtikçe artan önemi sebebiyle internet ve internet ortamında yapılan yayınların, hukuk kuralları tarafından düzenlenmesi ihtiyacı gündeme gelmiştir.¹⁹

İnternet, insan hakları farkındalığı için benzersiz fırsatlar sunmakta ve günlük hayatımızda önemi gittikçe artan bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, özel ve kamu teşebbüsleri de dâhil olmak üzere, tüm aktörlerin internette insan haklarını koruması ve bu haklara saygı göstermesi büyük önem taşımaktadır. İnsan haklarının öngördüğü yükümlülüklerin en geniş kapsamda yerine getirilmesi için internetin işleyişi ve gelişiminin garanti altına alabilecek için Birleşmiş Milletler İnternet Yönetimi Forumu, İnsan hakları odaklı internet ortamının gerçekleştirilebilmesi için gereken On Hak ve İlike belirleyerek ana hatları çizmiştir. Bunlar;²⁰

"1) EVRENSELLİK VE EŞİTLİK: Herkes eşit haklarla özgür doğar. Söz konusu haklara sanal ortamda da saygı gösterilmeli ve bu hakların devamı için gerekenler yapılmalıdır.

18 ÜNAL Şeref, İnsan Haklarının Tarihi, Felsefi ve Hukuki Temelleri, Ankara Barosu Dergisi, 1994/1, s.54.

19 ŞEN Ersan, "İnternet Hukuku ve Kişilik Haklarının Korunması", Nevşehir Barosu Dergisi, Yıl 1, Sayı 1, Mart 2014, s.285.

20 İnternette İnsan Hakları ve İlkeleri Şartı, İnternet Hakları ve İlkeleri Dinamik Koalisyonu (İHİDK) Birleşmiş Milletler İnternet Yönetimi Forumu, Ağustos 2014, s.7. http://internetrightsandprinciples.org/site/wp-content/uploads/2014/08/IRPC_Booklet_Turkish_final.pdf (E.T.: 26.01.2016)

- 2) HAKLAR VE SOSYAL ADALET:** İnternet insan haklarının teşviki, korunması ve gerçekleştirilmesi ve sosyal adaletin ilerlemesi için bir alandır. Sanal ortamda herkes, diğer bireylerin insani haklarına saygı göstermekle yükümlüdür.
- 3) ERİŞEBİLİRLİK:** Herkes güvenli ve açık internete erişim ve kullanım hakkına sahiptir.
- 4) İFADE VE ÖRGÜTLENME:** Sansür veya herhangi bir başka müdahale olmadan herkesin internette serbestçe bilgi arama, alma ve bilgi açıklama hakkı vardır. Ayrıca, herkesin internet ortamında ve internet aracılığıyla sosyal, politik, kültürel veya başka nedenler için özgürce bir araya gelme hakkı vardır.
- 5) ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİ VE VERİ KORUMASI:** Herkes sanal ortamda özel hayat/mahremiyet hakkına sahiptir. Söz konusu hakka gözetlenmeme, şifreleme ve sanal ortamda anonimlik hakkı dâhildir. Her bireyin kendi kişisel verilerini koruma hakkı vardır. Bu haklara veri tutma, işleme, saklama ve veriyi ifşa etme dâhildir.
- 6) YAŞAM, HÜRRIYET VE GÜVENLİK:** Yaşam, hürriyet ve güvenlik haklarına sanal ortamda saygı duyulmalı, bu haklar korunmalı ve hayata geçirilmelidir. Bu haklar sanal ortamda başkalarının haklarını ihlal etmek için kullanılmamalıdır.
- 7) EŞİTLİLİK:** İnternette kültürel ve dilbilimsel çeşitlilik teşvik edilmeli, ifade çoğulluğunu teşvik etmek için, teknik ve politik metotlarda yenilik teşvik edilmelidir.
- 8) AÇ EŞİTLİĞİ VE TARAFSIZLIĞI:** Herkes internet içeriğine öncelik ayırımı olmadan, ticari, politik veya sair nedenler sebeplerden kaynaklanabilecek filtreleme veya trafik kontrolünden bağımsız, evrensel ve açık internet erişimine sahip olmalıdır.
- 9) STANDARTLAR VE DÜZENLEME:** İnternetin mimarisi, iletişim sistemi, belge ve veri formatları açık standartlar esas alınarak düzenlenmeli ve bütünsel bir ortaklaşa çalışma, katılım ve herkes için eşit fırsat sunması sağlanmalıdır.
- 10) YÖNETİM:** İnsan hakları ve sosyal adalet, İnternetin işleyişi ve yönetimi için esas alınan yasa ve kurallar temeline göre şekillendirilmelidir. Söz konusu şekillendirme açıklık, aktif katılım ve hesap vermeye dayalı şeffaflık ve çok yönlü bir biçimde yapılmalıdır.”

III. Kişilik Hakları

Genel anlamda kişilik hakkı, kişisel varlıklar üzerinde söz konusu olan şahsa bağlı bir mutlak haktır. Yaşam, sağlık, özgürlükler, şeref ve haysiyet, özel yaşam, isim, resim, his yaşamı gibi kişisel varlıklar üzerindeki haklar kişilik hakkını ifade eder.

Kişilik hakkı kişisel varlıklar üzerindeki bir hak olduğundan, bu varlıklara yönelen saldırılar kişilik hakkının ihlali sonucunu doğururlar. Kişilik hakkını, “kişinin toplum içindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini temin eden öğelerin tümü üzerindeki hakları” olarak tanımlamak mümkündür.²¹

21 İLKİZ Fikret - GÜNAYDIN Barış, “Kişilik Hakları - Medyada Etik ve Yargı Kararlar”, Küresel İletişim Dergisi, sayı 2, Güz 2006.

Kişilik hakkı kavramı; kişiyi var eden, kişiliğini serbestçe geliştirmesini sağlayan, diğer kişilerden farklılığını temin eden bütün değerler üzerindeki haktır. Ancak teknolojik gelişmelerin paralelinde insan ilişkilerinin artması kişilik hakkına yapılan müdahaleleri de beraberinde getirmiştir. Özellikle medya araçları yoluyla yapılan açıklamalar geniş kitlelere hitap etmekte ve inandırıcılıkları açısından insanlar üzerinde daha güçlü etki yapmaktadır. Böylece kişi yüz yüze yapılan ihlallere oranla daha fazla zarar görmektedir.

Kişilik hakları, şahıs varlığı haklarından ve şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardır. Başkasına devir ve temlik edilemez. Kişilik hakkı herkese karşı hüküm doğurur, mutlak bir haktır. Kişilik haklarının mutlak bir hak oluşu, hak sahibine, bu hakka ve hakkın içerdiği değerlere herkesin saygı göstermesini isteme, kişisel değerlerin korunmasını herkesten isteme, yasaların, kamu düzeninin ve genel ahlak ve adabın çizdiği sınırlar içerisinde dilediği gibi kullanma hakkı verir. Kişilik hakları, gerçek kişilerde doğumla birlikte, tüzel kişilerde kuruldukları andan itibaren kendiliğinden kazanılır ve ölüm (tüzel kişilerde kanun veya sözleşme sonucu) ile birlikte sona ererler. Kişilik haklarından tamamen vazgeçilemeyeceği gibi, zamanaşımına uğramazlar, borç için rehin edilemezler ve iflas masasına geçemezler.²²

A. Kişilik Haklarının Korunması

Günümüzün hızla gelişen teknolojisi ve toplum hayatındaki değişimler, her türlü tecaüzüze açık olan kişilik hakkının korunmasının önemini giderek artırmaktadır.

Bilişim suçlarıyla mücadele ve kişilik haklarının korunmasına yönelik ulusal düzenlemeler haricinde, uluslararası bir hale bürünen internet üzerinden bilişim suçları ve kişilik haklarına saldırı suçlarıyla yeterli mücadeleyi yapabilmek için Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, G8 Ülkeleri ve O.E.C.D. gibi kuruluşların yaptığı düzenlemeler örnek olarak verilebilir.²³

Kişilik haklarının korunmasına ilişkin düzenleme Medeni Kanun'un 23, 24 ve 25. maddelerinde yer almaktadır. Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi ile bu düzenlemeler tamamlanmaktadır. Bu genel korumanın dışında bazı kişisel değerleri koruyan özel düzenlemeler de bulunmaktadır. Bunlara Medeni Kanun'un 26, 27, 158/2, 174, 304, 305. maddeleri, Borçlar Kanunu'nun 45,46,47,48. maddeleri, Türk Ticaret Kanunu'nun 56. maddesi, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 576/2. maddesi, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 14-19, 70-71 ve 80-83. maddeleri örnek sayılabilir.²⁴

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (5651 Sayılı Kanun), ülkemizde internete dair yürürlükte olan temel kanundur. 5651 Sayılı Kanunun 8. ve 9. maddeleri, her ne kadar internet üzerinden yapılan ve suç teşkil edebilecek yayınlara ilişkin çeşitli düzenlemeler içermekte ise de, özellikle kişilik haklarının korunması ile ilgili 9. madde ve bu maddenin uygulanması açısından yetersiz kalmaktadır.²⁵

22 AYDEMİR İfaket, Türk Hukukunda Kişilik ve Kişilik Haklarının Korunması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997, s.16.

23 DÜLGER Murat Volkan, Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, Seçkin Yayınları, 2014, s.185.

24 KAYA Mine, "Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması", Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 68, Sayı: 2010/4, s.291.

25 ŞEN, age., s. 286.

B. İnternet Üzerinden Kişilik Haklarına Saldırı

Bilim ve teknikteki ilerleme sayesinde kişinin özel hayat ve gizlilik alanına yapılan tecavüzler çok kolay bir hale bürünmüştür. Kişinin özel hayatına ve gizlilik alanına ilişkin bilgiler, basın, radyo, televizyon, internet ve sosyal medya yoluyla çok geniş kitlelere kısa zamanda aktarılabilmektedir.

İnternet ortamında yapılan yayınlarla kişilerin kişilik haklarının ihlâl edilmesi, basılı yayınlarla ihlâl edilmesine oranla daha kolay, daha hızlı ve daha yaygındır. Kitap, dergi ve gazete gibi basılı yayınlarla kişilik haklarını ancak belirli kişiler, ihlâl edebilirken internet yayınlarıyla kişilik haklarını ihlâl edebilecek kişi sayısı çok fazladır.

İnternet sitesi haricinde herkes, bir bloka yorum ekleyerek bir başka kişinin kişilik haklarını ihlâl edebilir. Üstelik internet yayını devamlıdır ve herkes, bir kitap, bir dergi veya bir gazete almaya oranla, daha maliyetsiz ve daha hızlı bir şekilde internet yayınına ulaşabilir. Bu nedenle bu tür yayınlara karşı kişilik haklarının hızlı ve etkili bir şekilde korunması gerektiği söylenebilir.²⁶ Örnek verilecek olunursa; Sakarya'da yaşayan bir şahsın bir haber sitesinde yazmış olduğu hakaret içerikli yorumdan dolayı para cezasına çarptırılmıştır.²⁷

Yayın yoluyla kişilik haklarına yapılan bir saldırının suç teşkil edebilmesi için bunun, ceza kanununda suç olarak düzenlenmiş bulunması gerekir. Bir eylem birçok kişilik hakkını zedeleyebileceği için eylemin içeriğine göre farklı suçların oluşması muhtemeldir. Başka bir deyişle eylem iftira, hakaret, özel hayatın gizliliğine müdahale, tehdit, şantaj, haberleşmenin gizliliğini ihlal, özel hayatın gizliliğini ihlal, iftira, banka itibarını zedeleme, haksız rekabet vs. teşkil edebilir.

İnternet, kişilik hakkı ihlallerini artıran ve hızlandıran bir etkiye sahiptir. İnternet sitelerinde ve sosyal medyada, yazı ve resim yoluyla kişinin gerek şeref ve haysiyeti gerekse özel hayatı ve sırları ihlal edilebilmektedir.

Elektronik gazete ve dergiler, basılı olanlardan daha hızlı ve kolay şekilde okuyucuya ulaşabilmektedir. Başka amaçlarla oluşturulan web sitelerinde de kişilik hakları ihlal edecek, özellikle reklam amacıyla resmin yayınlanması gibi yayınların yapıldığı görülmektedir.

Bunlara ilaveten elektronik posta yoluyla da kişisel değerlere yönelik saldırılar gerçekleştirilmektedir. Gönderilen e-postalar yoluyla; bunların içeriklerinde hakaret, küfür, tehdit, iftira içeren mesajlarla kişinin şeref ve haysiyetine saldırıda bulunulması mümkün olduğu gibi, bu mesajların başka e-posta gruplarına gönderilmesi veya başka kullanıcılara yönlendirilmesi suretiyle saldırının boyutu artırılabilir.

Bir kimsenin e-postası, onun kişisel verilerinden olup haberleşme özgürlüğünün bir parçası olduğu gibi özel hayatının da bir unsurudur. Bu nedenle kişinin rızası dışı e-posta adresinin ele geçirilerek içeriğinin öğrenilmesi, açıklanması, kaydedilmesi, başkalarına

26 GÖZLER Kemal, Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usulü ve İfade Hürriyeti - 5651 Sayılı Kanunun 9'uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi, Rona Aybay'a Armağan, Legal, 2014, c.I, s.1060.

27 "İnternette hakaret"e ceza", Anadolu Ajansı, 19.05.2016, <http://aa.com.tr/tr/yasam/internette-hakarete-ceza/45784> (E.T.:26.01.2016)

aktarılması, değiştirilmesi ve yok edilmesi, isminin ve resminin kullanılması ve sanal ortamda dolaştırılması kişilik haklarının ihlalidir.

Bir kimsenin isminin alan isimi (Domain Name) olarak alınması ve bilgilerin kaydedilerek başkalarına sunulması da (Cookie) kişilik hakkına yönelik ihlaller arasında sayılabilir. Alan adının kullanımı ile marka hukuku, haksız rekabet hukuku ve kişilik hakları açısından hukuki problemler çıkabilir. Başkasına ait ismin kullanımı (gasp) veya benzer şekilde kullanımı ile ihtilafa neden olunma şeklinde, alan adına saldırıda bulunulabilir.

Kişilerin internet üzerinde birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve eş zamanlı bilgi paylaşımlarının yapıldığı bütün olan Sosyal Medya'da; Sosyal ağlar, insanların birbiriyle içerik ve bilgi paylaşmasını sağlayan internet siteleri ve uygulamalar sayesinde, herkes aradığı, ilgilendiği içeriklere ulaşabilmektedir.

Sosyal Medya Platformlarında örneğin; Twitter, Facebook vb. alanlarda kişilik haklarına saldırı ve bu hakların korunmasına yönelik yollar günümüz dünyasında bir sorun haline dönüşmüştür.

Kişilik hakkının internet yoluyla ihlalinde web sitelerinde yapılan yayınlar önemli bir yer tutmaktadır. Bu yayınlar bir kimsenin kişilik hakkına saldırı oluşturan unsurlar taşıyabilir. Örneğin, bir kimsenin sırlarının açıklanması, özel hayatına ilişkin olayların aktarılması, şeref ve haysiyetini ihlal edici hakaretlerin yer alması, küçük düşürücü, aşağılayıcı veya alay edici ifadelerin bulunması veya resminin izni olmaksızın ya da reklam amacıyla yayınlanması halinde böyledir.

Ayrıca link vermek suretiyle de bu tür saldırılar gerçekleştirilebilir. Örneğin, bir link veya frame vasıtasıyla bir kimse hakkında şeref ve haysiyeti veya özel hayat ve gizliliği ihlal edici bilgiler sunan bir web sitesine dikkat çekilmesinde böyle bir durum söz konusudur. Bütün bu hallerde bir kimsenin kişilik hakkına yönelik bir saldırı bulunmaktadır.²⁸

Bir web sitesinde kişinin özel hayatının gözler önüne serilmesi, gerçek dışı yayınlarla şeref ve haysiyetine saldırılarak onurunun zedelenip küçük düşürülmesi, toplumun husumetine maruz bırakılması, hakaret edilmesi, iftira atılması, isminin ve resminin rıza dışı kullanılması, kişinin kendini topluma sunuş biçimine aykırı şekillere sokulması gibi durumlar hep birer kişilik hakkı ihlalleridir.

İnternet ortamındaki yayın varlığını sürdürdüğü müddetçe saldırı da devam ettiğinden bir saldırı durumu söz konusu olur.

Medeni Kanununun 23, 24 ve 25. Maddeleri kişilik hakkını doğrudan doğruya korumaya yönelik olan birer çerçeve hükmüdür. Kanun koyucu, hangi değerlerin kişilik hakkı kapsamında yer aldığını, hani hallerde bunlara yönelik müdahalenin hukuka aykırılık teşkil edeceğini tek tek saymak yerine, ilkeleri belirleyerek, somut olayda söz konusu hususların belirlenmesini hâkime bırakmıştır. Bu aynı zamanda kanuna esneklik de kazandırmaktadır. Teknolojik ve sosyal gelişmeler sonucu zaman içerisinde ortaya çıkacak

28 DOĞAN Murat, "İnternetteki Yayınla Kişilik Hakkının İhlaline Karşı Durdurma Davası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VII, S.1-2, Haziran 2003, s.399

yeni kişisel değerlerin korunması ve yeni ihlal yollarıyla gerçekleştirilecek saldırılara karşı dava açılabilmesi de bu esneklik sayesinde mümkün olabilecektir.²⁹

C. Kişilik Hakkı İhlalleri Korunma Yolları

Medeni Kanun 24. maddesinde hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimsenin hâkimden saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebileceği öngörülmüştür.

Ceza hukuku anlamında suç teşkil eden fiiller aynı zamanda medeni hukuk anlamında da kişilik haklarına aykırılık teşkil etmektedir. Ancak medeni hukuk anlamında her eylemin ayrı ayrı belirlenmesi yerine genel bir ifadeye yer verilmiştir.

Gerçekten Medeni Kanununun 24. maddesine göre "*Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir. Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.*" Bu hüküm çerçevesinde Medeni Hukuk anlamında kişilik haklarına saldırı daha geniş bir temelde düzenlenmiştir denilebilir.

25. Madde de ise kişilik hakkının korunması amacıyla açılacak davalar düzenlenmiştir;

"Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespiti isteyebilir.

Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir.

Davacının, maddî ve manevî tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır.

Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.

Davacı, kişilik haklarının korunması için kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir."

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, en son 6 Şubat 2014 tarih ve 6518 sayılı Kanunla değiştirilen 9'uncu maddesinde yeni düzenleme getirilmiştir. Buna göre;

"(1) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, içerik sağlayıcısına³⁰, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına³¹ başvurarak uyarı yöntemi ile

29 DOĞAN age., s.392.

30 Bir internet yayınının içeriğini hazırlayan ve bilgiyi bizzat üreten, değiştiren ve sağlayan kimselere içerik sağlayıcı denir. 5651 sayılı yasada içerik sağlayıcının, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumlu olduğu ancak bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten kural olarak sorumlu olmadığı belirtilmiştir.

31 Yer sağlayıcı da, hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişilerdir. Yer sağlayıcıların doğrudan bir cezai sorumlulukları bulunmamaktadır. Ancak içerik sağlayıcı ile birlikte hare-

- içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebilir.
- (2) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talepleri, içerik ve/veya yer sağlayıcısı tarafından en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılır.
  - (3) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talepleri doğrultusunda hâkim bu maddede belirtilen kapsamda erişimin engellenmesine karar verebilir.
  - (4) Hâkim, bu madde kapsamında vereceği erişimin engellenmesi kararlarını esas olarak, yalnızca kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verir. Zorunlu olmadıkça internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Ancak, hâkim URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirmesi hâlinde, gerekçesini de belirtmek kaydıyla, internet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilir.
  - (5) Hâkimin bu madde kapsamında verdiği erişimin engellenmesi kararları doğrudan Birliğe gönderilir.
  - (6) Hâkim bu madde kapsamında yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Bu karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir.
  - (7) Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.
  - (8) Birlik tarafından erişim sağlayıcıya gönderilen içeriğe erişimin engellenmesi kararının gereği derhâl, en geç dört saat içinde erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir.
  - (9) Bu madde kapsamında hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının veya aynı mahiyetteki yayınların başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilmesi hâlinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır.
  - (10) Sulh ceza hâkiminin kararını bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen sorumlu kişi, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”

Kişilik haklarının ihlal edildiğini düşündüğü bir yayının varlığı halinde bireyin izlemesi gereken yol ve yöntem, 5651 sayılı Kanunun 9. maddesinde öngörülmüştür. Kamuoyunda “uyar-çıkart” olarak da anılan bu yöntemle göre, içerik nedeniyle haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişi, öncelikle içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması halinde ise yer sağlayıcısına başvurarak, ya da doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak erişimini engellenmesini isteyebilecektir.

Doğrudan sulh ceza hâkimine başvuru yolu kullanılması halinde, hâkim bu madde

kapsamında yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Yani hâkim, karşı tarafı dinlemeksizin, dosya üzerinden karar verir. Dahası bu kararı yirmi dört saat içinde vermek zorundadır. Sulh ceza hâkiminin kararına karşı, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre, yani asliye ceza mahkemesi nezdinde itiraz yoluna gidilebilir.

Kişilik haklarına internet ortamında yapılan bir yayınlı saldırıda bulunan kişi, isterse 5651 sayılı Kanunun 9'uncu maddesindeki usulle sulh ceza hâkimine başvurur ve "bir yayının bir kişinin kişilik haklarını apaçık bir şekilde ihlâl ettiğinin daha ilk bakışta anlaşılması" durumu var ise hızlı bir koruma elde eder. İsterse TMK, m.24 ve 25'e göre hukuk hâkimine başvurur. İsterse bunların ikisine birden de başvurabilir. Çünkü her iki başvurunun kabul şartları farklıdır. Keza önce 5651 sayılı Kanunun 9'uncu maddesindeki usulle sulh ceza hâkimine başvurur; bir yayının bir kişinin kişilik haklarını apaçık bir şekilde ihlâl ettiğinin daha ilk bakışta anlaşılması" durumu bulunmadığı için talebi reddedilirse, bu sefer TMK m.24 ve 25'e göre hukuk hâkimine başvurabilir.³²

Bir internet yayınından dolayı kişilik haklarının ihlâl edildiğini iddia eden kişi, 5651 sayılı Kanunun 9'uncu maddesinde öngörölmüş hızlı usulle kişilik haklarının korunması amacına ulaşamamış ise, bu amacına TMK m.24 ve 25 uyarınca hukuk davası yoluyla ulaşabilir. Ancak bunun için dava açması ve bu davada; kişilik haklarının saldırıya uğradığını, bu saldırının söz konusu internet yayınından kaynaklandığını, söz konusu yayının hukuka aykırı olduğunu ispat etmesi gerekir.³³

İnternet ortamında kişilik haklarına yapılan saldırı bazı durumlarda sadece haksız fiil değil, Türk Ceza Kanununun 125'inci maddesinde öngörölmüş olan "hakaret suçu"nu da oluşturabilir. Dolayısıyla bu durumda hakarete uğrayan kişi, fail hakkında kamu davası açılması için cumhuriyet savcılığına şikâyette bulunabilir.³⁴ Örneğin; 15 Şubat 2013 tarihinde İstanbul 18. Sulh Ceza Mahkemesi'nde görölen bir davada sosyal medya üzerinden hakaret ve tehdit suçunun mevcudiyetinden ötürü ceza verilmiştir³⁵.

Sonuç

21. yüzyıl dünyasında internet, insanoğlunun değişmez bir parçası olarak yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. İnternet şahıslar kadar devletler içinde hayati bir önem arz etmektedir.

İnternet, insan hakları farkındalığı için önemli fırsatlar sunmakta ve günlük yaşamımızda önemi gittikçe artan bir role bürünmektedir. Bu sebeple, özel ve kamu teşebbüsleri de dâhil olmak üzere, tüm unsurların internette insan haklarını koruması ve bu haklara saygı göstermesi önem arz etmektedir.

İnternet, hukuk devletlerinin koruması altına aldığı kişilik haklarına karşı ihlalleri artıran ve hızlandıran bir etkiye sahiptir. İnternet sitelerinde ve sosyal medyada, kişinin

32 GÖZLER aqe., s.1077.

33 GÖZLER aqe., s.1079.

34 GÖZLER aqe., s.1083.

35 "Twitter'dan hakarete ilk ceza", Hürriyet, 15.02.2013, <http://www.hurriyet.com.tr/twitterdan-hakarete-ilk-ceza-22605322> (E.T.: 26.01.2016)

gerek şeref ve haysiyeti gerekse özel hayatı ve sırları ihlal edilebilmektedir ve devletler bunun önlemını almakta zorlanmaktadırlar.

İnternetin kendine münhasır özellikleri dolayısıyla, suç faillerinin ve suçun ne zaman ve nerede işlendiğinin tespiti çok zor ve hatta imkânsız olabilmektedir. İnternet'in uluslararası bir iletişim aygıtı olduğu göz önüne alındığında, bu suçlarla mücadelenin yapılabilmesi için, uluslararası ortak bir çalışma gerekmektedir. Birleşmiş Milletler İnternet Yönetimi Forumu, İnsan hakları odaklı internet ortamının gerçekleştirilebilmesi için gereken ana hatları çizmiştir ve bu prensipler üzerinden devletler kendi mevzuatlarını geliştirmeleri gerekmektedir.

İnternet Üzerinden Kişilik Haklarına Saldırı ve Kişilik Hakkı İhlalleri Korunma Yolları uluslararası düzeyde değerlendirilmeli ve önlemlerin alınması için herkesi bağlayıcı yanlarının bulunması gerekmektedir. Günümüzün hızla gelişen teknolojisi ve toplum hayatındaki değişmeler, her türlü tecavüze açık olan kişilik hakkının korunmasının önemini giderek artırmaktadır. Aksi takdirde tek veya birkaç ülkenin ortak çabası yeterli olmayacaktır.

KAYNAKÇA

- AKAD Mehmet - VURAL DİNÇKOL Bihterin, Genel Kamu Hukuku, Der Yayınları, 2013.
- ALTINTAŞ Hakan, "Hukuk Devleti İlkesinin İşlerliği Açısından Türk Kamu Yönetimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme", Bölgesel Sorunlar ve Türkiye, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 2008.
- AYDEMİR İfaket, Türk Hukukunda Kişilik ve Kişilik Haklarının Korunması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
- ÇAĞLAYAN Ramazan, "Anayasa Mahkemesi Kararlarında Hukuk Devleti İlkesi", Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: II Sayı: 1 Yıl: 1998.
- DOĞAN Murat, "İnternetteki Yayınla Kişilik Hakkının İhlaline Karşı Durdurma Davası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VII, S.1-2, Haziran 2003.
- DÜLGER Murat Volkan, Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Haziran 2014, Ankara.
- ENGİN Zeynep, "İnsan Haklarının Evrimi ve Sınıflandırılması", Erişim Tarihi: 20.05.2015, http://www.sodev.org.tr/Okullar/SDO/ders_notlari/insan_Haklarinin_Evrimi.htm.
- GÖZLER Kemal, Anayasa Hukukuna Giriş, Ekin Yayınları, 2010.
- GÖZLER Kemal, Devletin Genel Teorisi, Ekin Yayınları, 2007.
- GÖZLER Kemal, "Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usulü ve İfade Hürriyeti 5651 Sayılı Kanunun 9'uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi", Rona Aybay'a Armağan, Legal, 2014, c.I.
- HATEMİ Hüseyin, Hukuk Devleti Öğretisi, İstanbul, 1989.
- İLKİZ Fikret - GÜNAYDIN Barış, "Kişilik Hakları - Medyada Etik ve Yargı Kararlar", Küresel İletişim Dergisi, sayı 2, Güz-2006.
- İnsan Hakları El Kitabı, Hatay Valiliği, Hatay İl İnsan Hakları Kurulu, Mustafa Kemal Üniversitesi.
- İnternette İnsan Hakları ve İlkeleri Şartı, İnternet Hakları ve İlkeleri Dinamik Koalisyonu (İHİDK), Birleşmiş Milletler, 2014, <http://internetrightsandprinciples.org/>
- KAYA Mine, Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:68, Sayı: 2010/4.
- SANCAR Mithat; "Demokrasi- İnsan Hakları- Hukuk Devleti: Zorlu Bir Birlikteliği Çözümleme Denemesi", Toplum ve Bilim, No: 87, 2000/2001.
- ŞEN Ersan, "İnternet Hukuku ve Kişilik Haklarının Korunması", Nevşehir Barosu Dergisi, Yıl 1, Sayı 1, Mart 2014.
- TEZİÇ Erdoğan, Anayasa Hukuku, 13.Bası.
- UYGUN Oktay (2000). "İnsan Hakları Kuramı", İnsan Hakları, Ed: Korkut Tankuter, Yapı Kredi Yayınları.
- ÜNAL Şeref, İnsan Haklarının Tarihi, Felsefi ve Hukuki Temelleri, Ankara Barosu Dergisi, 1994/1.
- ÜSKÜL Zeynep Özlem; Bireyciliğe Tarihsel Bakış, Büke Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu.
- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun.